

ההנעה של המורה

שיעורי קורט חשיבה יהיו שיעורים טובים רק אם המורים המלמדים אותם הם מורים טובים. קל ללמד את שיעורי קורט חשיבה וקשה ללמד את שיעורי קורט חשיבה - הכול תלוי בציפיות של המורה ובסגנון הלימוד. קשה לנסוע באופניים עד שלומדים לעשות זאת. אחרי שלומדים זה כל כך קל עד שתוהים איך יכולנו לחשוב בכלל שזה כל כך קשה. הדבר דומה במידת מה לשיעורי קורט חשיבה. יש מורים שמיד תופסים את השיטה - במקרים רבים הם כלל אינם מודעים לכך שיש כאן איזו שיטה שצריך לתפוס. המורים שמסתדרים טוב עם התלמידים שלהם ויכולים לעניין ולדרבן אותם, אינם נתקלים בבעיות - כפי שלא יהיו להם בעיות בהוראת מקצועות אחרים. מורים שנשענים על סמכות המתבססת על ידע עליון נתקלים בבעיות, היות שאין כל ידע עליון בשיעורי חשיבה: החשיבה של התלמידים בנושא מסוים יכולה להיות טובה כמו זו של המורים.

מעורבות

יש מורים שמגלים ששיעורי קורט חשיבה עוזרים לתלמידים לדבר ולחשוב על נושא מסוים. הדבר שונה מלבקש מהם לספוג מידע מסוים ולהעלות גרה מאוחר יותר. הצורה שבה התלמידים מגיבים לשיעורי החשיבה, הצורה שבה הקבוצות מתיישבות לדון בנושא נתון, הרעיונות המועלים - כולם בעלי עניין למורה שנהנה ללמד.

משהו ברור לעשות

אין טעם לבקש מהתלמידים לחשוב על נושא מסוים. הם לא יודעים איך להתחיל. אפשר לבקש מהם לכתוב משהו על אוטובוסים והם יעשו זאת. ואז מה? האם עכשיו נבקש מהם לכתוב על מכוניות ורכבות? שיעורי קורט חשיבה מספקים משהו ברור שיש לעשותו. השיעור יכול לדרוש מהתלמידים לעשות משהו ספציפי בנושא הכללי של "אוטובוסים", כמו למשל:

- אילו הייתם מארגנים מחדש את מערכת האוטובוסים בעירכם - איזה מידע הייתם רוצים שיהיה בידכם? (קורט חשיבה 5)
- פורצת מריבה בין שני אנשים באוטובוס. אתם חוקרים את המקרה. אילו שאלות הייתם רוצים לשאול את הנוסעים האחרים ואת הנהג? כתבו את השאלות ואת התשובות הדמיוניות. (קורט חשיבה 5)
- אתם מעוניינים להריץ שירות אוטובוסים שכולם יהיו מרוצים ממנו. כמה ניחושים עליכם לבצע לשם כך? איזה סוג של ניחושים הם אלה? (קורט חשיבה 5)
- האוטובוסים אינם פועלים בצורה סדירה. יש המתנה ארוכה ואז מופיעים שלושה אוטובוסים בזה אחר זה. מה אתם חושבים שקורה? האם זה רמז למשהו? (קורט חשיבה 5)

מבנה וחופש

מורים רבים אוהבים להמציא את התרגילים בעצמם ולדון בנושאים משלהם. הם מגלים ששיעורי קורט חשיבה מספקים להם שלד או מסגרת שמאפשרת לתלמידים להתמקד בתחום מסוים של חשיבה, במקום לנסות למלא את ההוראה הכללית של "לחשוב כמו שצריך". שיעורי קורט חשיבה והפעולות המתוארות בהם עוזרים למורים ולתלמידים להתמקד, על רקע דיון בנושא מסוים, בעיקר בתהליך החשיבה עצמו. זה תנאי הכרחי שכן שום מיומנות חשיבה שניתנת להעברה לא תילמד מדיון כלשהו, מרתק ככל שיהיה. ככל שהדיון מעניין יותר, כך קטן הסיכוי שתועבר באמצעותו מיומנות.

מבנה קורט חשיבה פשוט וקליל מאוד. זה אינו עניין של הייררכייה של קטגוריות ושל מיקומים קבועים מראש; זה אינו עניין של סדרות מסובכות שצריך לזכור. שיטת קורט חשיבה מטרתה ליצור מטרות לביצוע ונושאים לבדיקה (בתחום החשיבה).

נושאים חדשים

לא קל להציע נושאים חדשים לדיון בכיתה. תחת איזו כותרת הייתם דנים בתכנון בית-הספר? איך הייתם דנים בבחירת מקצוע עם בני שתיים-עשרה? האם מבחנים הם דבר חשוב? מה חושבים ילדים על המשטרה? מה הקשיים שלהם עם ההורים? האם צריך לשלם לאנשים לפי דרגת הקושי של העבודה שהם מבצעים או לפי צורכיהם? בבתי-ספר מסוימים מתקיימים לימודי חברה או לימודי מקצוע, אך אלה הם בתי-ספר שבהם מושם דגש על התמחות. ניתן לבנות כל נושא כשיעור **קורט חשיבה**.

משמעת

זה אולי נראה פרדוכסלי שבתי-ספר מסוימים רואים בשיעורי **קורט חשיבה** כלי עזר ליצירת משמעת. לכאורה נדמה שמקצוע שמעודד את התלמידים לחשוב בעצמם לא יסייע להשגת משמעת. ואולם, ההפך הוא הנכון, וזאת מאחר ששיעורי **קורט חשיבה** מספקים בסיס משותף לחשיבה ולדיון על מצבים שאחרת היו מתמודדים אתם על בסיס רגשי. תהליכי **קורט חשיבה** מאפשרים לשני הצדדים לנקוט עמדה אובייקטיבית ולבחון את המצב - במקום לבחון זה את זה. כפי שניסח זאת מנהל בית-ספר אחד: תהליכי **קורט חשיבה** מספקים לתלמידים שפה משותפת וניטרלית שבעזרתה הם מתמודדים עם בעיות ומנסים להביא את שני הצדדים לבחון את המצב בצורה ברורה יותר ואנוכית פחות.

תלמידים שאינם מתכוונים להמשיך בלימודים על-תיכוניים

רבים מהמקצועות שמרכיבים את תוכנית הלימודים נמצאים שם בגלל דרישות מבחני בגרות או מבחני הגמר של בתי-הספר. תלמידים הרוצים להתקבל לאוניברסיטאות או ללימודי המשך במכללות או בבתי-הספר להנדסאים חייבים לעבור מבחנים אלה בהצלחה. למעשה רק אחוז נמוך של התלמידים ניגשים לבחינות האלה - בין 14% ל-30% בארצות שונות*. מורים רבים חשים שמדובר בבזבוז זמן וכי הדבר משעמם את התלמידים הלא-אקדמיים כאשר מתייחסים אליהם בצורה זוה לזו שבה מתייחסים לתלמידים אקדמיים. מורים אלה חשים שיש נושאים שיכולים להועיל יותר לתלמידים לא-אקדמיים. **קורט חשיבה** הוא אחד מהמקצועות האלה. במקרים רבים תלמידים לא אקדמיים מוכיחים את עצמם כחושבים מצוינים. חולשותיהם לא היו בתחום החשיבה אלא בתחום קליטת הידע וארגונו מחדש לצורך המבחנים. בעזרת הדרישות הפשוטות של שיעורי **קורט חשיבה** התלמידים רוכשים ביטחון ביכולתם. יש להם רעיונות והמורה ושאר התלמידים מקשיבים לרעיונותיהם. במקום לפגוע במקצוע אקדמי כלשהו שכבר אינו מעניין אותם (היות שהם יודעים שאינם נבחנים בבחינות הבגרות) הם דנים בנושאים שונים וחושבים עליהם. חשוב שהמורה יסביר שהשיעורים מהווים מטרה בפני עצמה ואינם מובילים למבחן כלשהו. יש להסביר שהשיעורים מהווים הזדמנות לדון בדברים ולחשוב עליהם ושהמבנה של **קורט חשיבה** הוא מסגרת שמטרתה לאפשר זאת.

שפה זרה

מספר מורים לאנגלית כשפה זרה בחרו להשתמש בשיעורי **קורט חשיבה**. הם מוצאים ששיעורים אלה מספקים נושא ומסגרת לתוכנית שבה התלמידים יכולים לחשוב על דברים ולדון בהם. החשיבה והדיון מתנהלים בשפה הזרה. במקום להשתמש בפוליטיקה, היסטוריה או נסיעות כתוכן לאימון בשפה, המורה משתמש בתהליכי **קורט חשיבה** ובתרגילים של **קורט חשיבה**. מורים רבים לאנגלית באנגליה משתמשים בשיעורי **קורט חשיבה** לצורך שיעוריהם. שפה היא אמצעי לתיאור, לחשיבה ולתקשורת. לעתים תכופות מדי משתמשים רק בפן התיאורי. בשיעורי **קורט חשיבה** יש יותר הזדמנות לנצל את השיעורים כדי לתרגל את החשיבה ואת התקשורת. בשימוש מסוג זה המורה מתמקד הן בתחום השפה והן בתחומי החשיבה.

* על פי נתונים של משרד החינוך והתרבות, בשנת 1997 ניגשו לבחינות הבגרות כ-65% מקבוצת הגיל, וכ-38% היו זכאים לתעודת בגרות (הנתונים אינם כוללים תלמידים אקסטרניים). למרות שהפיסקה מכוונת בעיקר למצבים האופייניים לחינוך באנגליה ובאירופה, מבחינתנו יש לה חשיבות בהתייחסות לכל מגוון התלמידים - D.T.